

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1900. Andra Kammaren. N:o 56.

Lördagen den 12 maj.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträde den 5 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Sedan Riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt de i statsutskottets memorial n:o 91, punkten 2, samt särskilda utskottets memorial n:o 4, punkterna 1 och 2, föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, deri kamrarne fattat stridiga beslut, samt bestämdt blifvit, att omröstningar öfver de olika besluten denna dag skulle ega rum, så anställes nu berörda omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nemligen:

Första omröstningen

(enligt statsutskottets mem. n:o 91, p. 2).

»Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, att Riksdagen medgifver, att föreståndaren för nautisk-meteorologiska byrån, f. d. kommandörkaptenen Fredrik Salomon Malmberg må vid afgang från tjensten få å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 4,000 kronor för år räknadt, att utgå från och med månaden näst efter den, hvori han erhållit afsked, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen medgifvit, att föreståndaren för nautisk-meteorologiska byrån, f. d. kommandörkaptenen Fredrik Salomon Malmberg må vid afgang från tjensten få å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 3,000 kronor för år räknadt, att utgå från och med månaden näst efter den, hvori han erhållit afsked.»

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och upp-räkning och utföll omröstningen med 72 Ja och 143 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 101 Ja och 4 Nej, hvadan då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	72 Ja och 143 Nej,
sammanräkningen visar	173 Ja och 147 Nej:

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Andra omröstningen

(enligt särskilda utskottets mem. n:o 4, punkt 1).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill att Riksdagen skall till arfvode åt sekreteraren i särskilda utskottet anslå ett tusen fem hundra kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, till arfvode åt sekreteraren i särskilda utskottet anslagit ett tusen kronor.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och upp-räkning och utföll omröstningen med 99 Ja och 111 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 103 Ja och 2 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	99 Ja och 111 Nej,
sammanräkningen visar	202 Ja och 113 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Tredje omröstningen

(enligt särskilda utskottets mem. n:o 4, punkt 2).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill att Riksdagen skall till arfvode åt notarien i särskilda utskottet anslå sex hundra kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, till arfvode åt notarien i särskilda utskottet anslagit fem hundra kronor.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och upp-
räkning och utföll omröstningen med 120 Ja och 83 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 97 Ja och 1 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	120 Ja och 83 Nej,
sammanräkningen visar	217 Ja och 84 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 3.

Till afgörande förelåg härefter statsutskottets memorial n:o 93, angående statsregleringen för år 1901.

Punkten 1.

Bifölls.

Efter föredragning af *punkten 2*, angående afsättning till arbetareförsäkringsfonden, begärdes ordet af

Herr Hedin i Stockholm, som yttrade: När jag bläddrar några blad längre framåt, finner jag, att slutsumman i riksstaten för år 1901 är 145,681,000 kronor. Den riksstat, som 1887 års Riksdag uppgjorde för år 1888, slutade med 84,697,000 kronor. Hvarifrån

de tillgångar hafva kommit, som med så svindlande fart ha drifvit upp statsbudgeten, är väl bekant. Och det är den omständigheten, som förklarar och berättigar den motion, hvilken af mig jemte åtskilliga andra ledamöter i denna kammare blifvit framlagd om en väsentligare afsättning till arbetareförsäkringsfonden. Vi ha dervid också stödt oss på den plan, som 1888 med stor högtidlighet framlades af Hans Majestät Konungen och rönt samtliga hans dåvarande rådgifvares instämmande. Olyckligtvis förhåller det sig så, att denna plan redan år 1891 var af dessa rådgifvare så fullständigt bortglömd, att en af dem, dåvarande krigsministern, numera guvernören öfver en af våra sydligare provinser, kunde fråga Sven Nilsson i Efveröd, hvartill väl de genom lifsmedelsbeskattningen vunna stora tillgångarne skulle användas, om de ej finge användas till militära utgifter. Sedermera har glömskan lagt ett ännu tätare täcke öfver denna stora plan från år 1888, den af Hans Majestät Konungen framställda och af hans rådgifvare gillade planen till användning af de påräknade stora inkomsterna. Det är icke min sak, det ligger närmare till hands för andra att öfverväga, i hvad mån ett sådant förfarande kan vara förmånligt för konungamagtens och regeringsmagtens prestige, att hvad Hans Majestät Konungen i sitt statsråd högtidligen förkunnat såsom en plan för framtida verksamhet numera betraktas såsom hade det icke större betydelse än det mest ovederhäftiga uttalande i en interview hos greffen af Haga.

Vidare yttrades ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 3—8.

Biföllos jemväl.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets memorial n:o 94, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående ifrågasatt inköp af beskickningshus i Paris.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 1,58 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Lördagen den 12 maj.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet och leddes kammarens förhandlingar dervid af herr vice talmannen.

§ 1.

Anmälde statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen, n:o 75, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, innefattande anslagen till landtförsvaret.

Dervid yttrade

Herr Waldenström: Jag tillåter mig anhålla, att af statsutskottets förslag till skrifvelse till Kongl. Maj:t angående de fattade besluten rörande 4:de hufvudtiteln den del måtte fullständigt uppläsas, som handlar om landets fasta försvar.

Sedan skrifvelseförslaget i af herr Waldenström angifven del blifvit uppläst, yttrade

Herr Waldenström: Herr talman! Jag har ingen anmärkning att göra mot skrifvelsen.

Vidare yttrades ej. Ifrågavarande skrifvelseförslag godkändes.

Vidare anmälde och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 76, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvaret; och

n:o 91, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i fråga om djupborringar i Södra Sverige.

§ 2.

Till bordläggning anmälde följande inkomna ärenden:

statsutskottets memorial:

n:o 95, med förslag till de återstående stadgandena i det nya reglementet för riksgäldskontoret;

n:o 96, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 97, angående den nya riksstaten; samt

bevillningsutskottets betänkande n:o 38, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *J. Johansson* i Noraskog under 3 dagar från och med morgondagen.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,12 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Söndagen den 13 maj.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredros och lades till handlingarna statsutskottets memorial n:o 94, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående ifrågasatt inköp af beskickningshus i Paris.

§ 2.

Härefter föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända:

statsutskottets memorial:

n:o 95, med förslag till de återstående stadgandena i det nya reglementet för riksgäldskontoret;

n:o 96, angående öfverlemnande till Kongl Maj:t af det nya reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 97, angående den nya riksstaten; samt

bevillningsutskottets betänkande n:o 38, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

§ 3.

Anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag till §§ i riksdagsbeslutet:

n:o 29, angående reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning;

n:o 30, angående reform af valrätten till Riksdagens Andra Kammare;

n:o 31, rörande förslag till förordning angående jagtpass;

n:o 32, rörande rätt domstol i vissa mål angående jordegares rätt öfver vattnet å hans grund;

n:o 33, angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård.

n:o 34, angående ändring af gällande bestämmelser i afseende å mått och vikt;

n:o 35, angående ändrad lydelse af § 79 regeringsformen;

n:o 36, angående utbetalning af anslag till riksdags- och revisionskostnader m. m.; och

n:o 37 angående kreditivsummorna.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,9 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Måndagen den 14 maj.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträde den 7 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Anmäldes och godkändes följande inkomna förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nemligen:

från *statsutskottet*:

n:o 98, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af två under förra landshöfdingebostället 2 mantal Marieholm n:is 1 och 2 i Skaraborgs län lydande lägenheter;

n:o 99, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till kronoparken Alträsk i Norrbottens län hörande jordområden;

n:o 100, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse åt staden Kristianstad af ett till kronoparken Gamla Espet i Kristianstads län hörande område;

n:o 101, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Eskilstuna stad af mark från Eskilstuna kungsladugård i Södermanlands län;

n:o 102, i anledning af Kongl. Maj:ts propositioner angående efterskänkande af kronans rätt till åtskilliga danaarf;

n:o 103, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark från hemmanet Belgstena n:o 1 under Ribbingelunds kungsgård i Kjula socken och Öster Rekarne härad af Södermanlands län till skolhustomt för Kjula församling;

n:o 104, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga kronolägenheter;

n:o 105, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af den kronan tillkommande jordegareandel i grufva;

n:o 106, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af ett kronan tilldömdt skadeersättningsbelopp för

obehörig afverknung å den Rättviks och Boda socknemän upplåtna s. k. brobyggnadsskog i Kopparbergs län;

n:o 107, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtande till landtförsvaret af mark, tillhörande förra kronofogdebostället Vesterhus n:o 2 och förra regementspastorsbostället Vesterhus n:o 3 i Jemtlands län; och

n:o 113, i anledning af inom Riksdagen väckta förslag om beredande åt den personal, som från Vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjenst, af pension i likhet med den öfriga statsbanepersonalen;

från Riksdagens kansli:

n:o 120, i fråga om ändring af gällande föreskrifter angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren; och

n:o 121, angående redogörelse för de af Kongl. Maj:t eller på grund af Kongl. Maj:ts bemyndigande tillsatta komitéers verksamhet m. m.

från lagutskottet:

n:o 114, i anledning af väckt motion om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål den 4 juni 1886;

n:o 115, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande lagstiftning om väghållningsbesvärets utgörande;

n:o 116, i anledning af väckt motion om åtgärder för åstadkommande af nya, så vidt ske kan, öfverensstämmande civillagar för de tre skandinaviska länderna;

n:o 117, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jagt, till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889;

n:o 118, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande tillägg till förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, samt till lag om ändrad lydelse af 19 kap. 13, 14 och 21 §§ strafflagen, dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar; och

n:o 119, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industrielt yrke, dels ock trenne med föranledande af denna proposition afgifna motioner;

från *statsutskottet*:

n:o 77, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

n:o 79, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet;

n:o 80, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna, hvilken hufvudtitel i riksstaten för år 1901 upptages såsom den tionde;

n:o 108, angående beräkningen af statsverkets inkomster;

n:o 122, med öfverlemnande af ny riksstat;

n:o 123, angående inköp af beskickningshus i Paris;

n:o 124, angående statsregleringen för år 1901 och sättet för anvisande af vissa anslagsbelopp; och

n:o 125, angående upprättadt nytt reglemente för riksgäldskontoret;

från *sammansatta stats- och lagutskottet*:

n:o 111, i anledning af dels Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde hufvudtiteln, punkten 19, gjorda framställning om statsbidrag till vikarie för extra ordinarie lärare vid folkskola m. fl., dels ock en i anledning af denna framställning väckt motion; och

n:o 112, i anledning af väckta motioner rörande folkskolelärares m. fl. aflöning; samt

från *bevillningsutskottet*:

n:o 126, angående beviljning af fast egendom samt af inkomst.

§ 3.

Svar å
interpellation.

Ordet lemnades till chefen för landtförsvarsdepartementet, herr statsrådet Crusebjörn, som yttrade:

Herr grefve och talman, mina herrar! Ledamoten af denna kammare herr Staaff har med kammarens begifvande till mig framställt fråga, huruvida jag erfarit, »att regementsförvaltningen vid Lifgardet till häst håller på att gå i författning om en kostsam förändring af regementets hjälmars i sannolikt mycket omfattande skala» samt huruvida jag icke funne, att den planerade åtgärden skulle illa stå i öfverensstämmelse med gifna allmänna föreskrifter om iakttagande af noggrann hushållning i afseende å utrustningen och bestämdt strida mot den nådiga generalordern af den 9 februari

Svar å interpellation. 1900, hvarjemte interpellanten, i händelse dessa båda spörsmål besvarades jakande, äskat upplysning, om jag ärnade vidtaga någon åtgärd med anledning af regementsförvaltningens förfarande.
(Forts.)

I anledning häraf har jag genom arméförvaltningen å intendentsdepartementet infordrat yttranden i ämnet från fördelningsintendenturen vid fjerde arméfördelningen och regementsförvaltningen vid Lifgardet till häst, och har jag af dessa yttranden samt arméförvaltningens eget utlåtande i ärendet inhemtat, att i den plan för nyanskaffning af persedlar under år 1900, som författningsenligt blifvit af fördelningsintendenturen faststald för Lifgardet till häst, ej ingått anskaffning af några nya hjälmor, samt att de åtgärder, som för ändamålet hittills blifvit af regementsförvaltningen vidtagna, inskränka sig till ett muntligt aftal med en härvarande firma att till en början anskaffa några få profhjelmor, förfärdigade i olika storlekar och i enlighet med senast faststald modell, mot löfte att, för den händelse dessa blefve af regementsförvaltningen godkända, förvaltningen skulle, i den mån behofvet kräfde och medeltillgångarne medgäfve, låta samma firma nyttillverka eller verkställa ändringsarbeten å regementets hjälmor till ett sammanlagdt antal af högst 600.

Då den af regementsförvaltningen sålunda hittills vidtagna förberedande anskaffningsåtgärd icke strider mot kongl. förordningen den 17 november 1893 angående statens upphandlings- och entreprenadväsende eller mot nyssnämnda generalorder, hvaruti stadgas, att för Lifgardet till häst den nya modellen skall tjena till efterrättelse vid nyanskaffning och större reparationer, samt arméförvaltningen och fördelningsintendenturen vid fjerde arméfördelningen icke lära underlåta att tillse, det regementsförvaltningen, vid fullgörandet af öfriga på densamma ankommande åligganden uti ifrågavarande afseende, ställer sig gällande bestämmelser till noggrann efterrättelse, finner jag någon vidare åtgärd å min sida i anledning af den väckta interpellationen icke påkallas.

Herr Staaff: Herr talman, mina herrar! Jag tackar herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet för att han godhetsfullt besvarat den af mig med kammarens tillstånd framställda interpellationen.

Emellertid vill det förefalla mig, som om svaret gäfve anledning till några reflektioner, gående derpå ut, att regementsförvaltningens åtgärd, om den också ej står i direkt formel strid för *närvarande* med den gifna generalordern, dock synes leda till ett resultat, som, såvida den ena af kontrahenterna icke skall blifva på något sätt sviken i sina förväntningar, kommer att stå i strid med den nämnda generalordern.

Ingen menniska lärer väl kunna antaga eller inbilla sig, att en firma för tillverkning af sådana persedlar som de ifrågavarande skulle åtaga sig att utföra dessa profmodeller, för hvilket erfordras

särskilda apparater och särskilda maskiner, utan att det löfte, hvarom herr statsrådet talat — nemligen att, i händelse modellerna komme att finnas tillfredsställande, regementsförvaltningen skulle komma att af firman beställa andra hjälmor till ett antal af högst 600 — ingen, säger jag, kan väl inbilla sig, att firman åtagit sig detta utan att löftet varit så pass säkert, att firman icke blefve beroende af de vilkor, som uti den kongl. generalordern den 9 februari 1900 finnas stadgade.

Observera, mina herrar, att dessa vilkor voro, att ändringsmodellen icke skulle få tillämpas annat än vid nyanskaffning eller större, grundligare reparationer. Vid början af detta år upptog regementets persedellista 790, jag tror jag säger rätt på siffran, 790 hjälmor såsom nya eller brukbara. Under sådana förhållanden torde hvarje tal om nyanskaffning af några hjälmor ligga helt och hållet i framtiden, och hvad större eller grundligare reparation beträffar, är det väl tydligt, att något sådant behöfde i alla fall icke nu föranleda regementsförvaltningens åtgärd, när 200 hjälmor utöfver regementets behof finnas brukbara i regementets förråd. Och att regementsförvaltningen skulle hafva varit till den grad förutseende, att den redan anskaffat profmodellerna i fråga endast för möjligen i framtiden inträdande behof af ändring af dessa hjälmor, torde man icke kunna förutsätta. Det tror jag för min del icke har varit fallet, och jag uttalar den förhoppningen, att herr statsrådet och chefens för landtförsvarsdepartementet förväntan, att de myndigheter, som satts att öfvervaka regementsförvaltningens åtgärder, skola veta att utöfva denna kontroll på ett behörigt och tillräckligt kraftigt sätt.

Jag har anledning antaga, att skälet, hvarför regementsförvaltningen gått i författning om att redan nu beställa profmodeller — innan således något egentligt behof häraf förelåg, så vidt nemligen regementsförvaltningen velat ställa sig den nämnda generalordern till efterrättelse — är ett ganska egendomligt, och som detta skäl torde kunna vara egnadt att gifva en viss inblick uti de militära åskådningar, som torde ligga till grund för åtskilliges sätt att handskas med utgifterna från allmänna anslag, torde jag kanske få påräkna herrarnes uppmärksamhet för en kort stund.

Se, om man vill sätta sig in i den militära åskådningen, är det något som man framför allt måste göra klart för sig, nemligen *uniformens* stora och öfverväldigande betydelse. Herrarne känna alla, att för en militär är uniformen en slags symbol utaf den ära och heder, som tillkomma armén och som det tillkommer militären att på allt sätt söka upprätthålla. Det heter såsom ett bland de första buden för en militär, att han skall tillvarataga och hedra uniformen. Med den benägenhet, som människorna i allmänhet hafva att konkrescera sina intryck och stämningar, är det vid sådant förhållande helt naturligt, att för den enskilde militären det just blir *den* uniform, som *han* bär, hvilken blir den symbol, som för honom är af

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Svar å
interpellation.
(Forts.)

betydelse, och det utvecklar sig så småningom hos honom en benägenhet att uti denna uniform se något *framför* andra uniformer, hvarför han med all magt håller på, att den särskilda beskaftenheten hos *hans* uniform, hvarigenom den kunde skiljas från andra, måtte varda bibehållen.

Man kan då förstå, hvilket fruktansvärdt åkslag det måste hafva varit för officerskåren vid Lifgardet till häst, då den under rättelsen kom, att detta regemente icke längre, såsom så länge förut varit förhållandet, skulle ensamt få hafva den ljusblå färgen på uniformen, utan att denna färg äfven skulle anläggas af öfriga dragonregementen i riket. Detta, se herrarne, var utan tvifvel orsaken till hela denna hjälmhistoria.

Det var för att på något sätt hjälpa upp den degradering, som sålunda hotade detta framstående regemente, som något ljushufvud uttänkte, att om man också icke kunde undgå att få samma färg på uniformen som andra regementen, skulle man åtminstone kunna få en annan form på *hjelmen* än andra. Hvad var naturligare, än att denna tanke, sedan den vunnit liflig anklang hos officerskåren, förvandlades till en framställning hos regementets forne chef, som numera bekläder den inflytelserika och framstående posten såsom kavalleriinspektör? Och hvad var naturligare, än att han för att tillmötesgå sitt gamla regemente lofvade att göra hvad han kunde för att det skulle få sin nya hjälm sådan det ville? Detta var orsaken till hjälmförändringen eller, rättare sagdt, det var orsaken till den afsigt att anskaffa nya hjelmår för hela regementet, som otvifvelaktigt låg till grund för det hela. Vi veta vidare, huru det gick, huru Hans Kongl. Höghet kavalleriinspektören höll sitt löfte genom att mot generalintendentens reservation genomdrifva förändringen i utrustningskommissionen utan någon som helst utredning om kostnaden och endast nödtorftligen bemötande det viktiga skäl, som af generalintendenten anfördes, att hjälmen vore ett plagg, som numera alldeles icke passade i fält på grund af sin lysande yta, derigenom att man anskaffade de nya hjälmfodralen både för de nya hjälmårne och de gamla.

Jag kan nu visserligen, såsom herrarne ganska väl förstå, icke förebringa något stringent bevis därför, att det, hvarom jag nu upplyst kammaren, öfverensstämmer med sanningen, så att, för den händelse kammaren skulle få den uppfattningen, att jag uppfunnit denna förklaring, kan jag deråt ingenting göra, men om kammaren skulle finna, att denna förklaring står i öfverensstämmelse med vissa militära åskådningssätt och uppfattningar, utgör ju detta alltid ett slags sannolikhetsbevis för förklaringen.

Det ärende, hvarpå jag genom min interpellation tillåtit mig att fästa uppmärksamheten, kan gifva anledning till åtskilliga reflexioner, och jag vill tillåta mig att antyda några af dem. Somliga skola t. ex. säkerligen ledas att fråga sig sjelfva, huruvida sådant, som här inträffat, skulle vara möjligt, så vida icke hos

arméns bestämmande krafter visades en nog stor släpphändhet mot uppenbart åsidosättande af den anbefalda hushållningens principer.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Andra skola kanske spörja, om det verkligen kan vara lämpligt att till en plats, der i eminent grad fordras klok och omsigtsfull sparsamhet, sätta en person, som med hänsyn till sin lefnadsställning kanske mindre än andra har förutsättningarne derfor.

Åter andra skola måhända gå ett steg längre och begynna öfverväga, huruvida ej anslagsbeviljandet till militärväsendet sker alldeles för mycket i klump, huruvida således ej alldeles för mycket öfverlåtes åt de militära myndigheterna sjelfva.

Ännu andra — jag vet väl, herr talman, att jag nu säger något, som skall förefalla mången fruktansvärdt — skola rent af ifrågasätta, om uniformer öfver hufvud äro, åtminstone i sin nuvarande form, nödvändiga, och denna uppfattning kunde nog bestyrkas af åtskilliga andra förhållanden.

Jag vågar således tro, att min interpellation icke bör hafva varit alldeles utan sin nytta för dem, som verkligen önska, att missbruk afskaffas och helst att möjlighet till missbruk, i den mån sådant kan ske, afskaffas, och hvilka icke rygga tillbaka för de medel, som behövas för målets uppnående.

Jag har ansett mig böra påkalla Riksdagens uppmärksamhet på missförhållanden af den art, hvarom här är fråga, i tider, då det redan mer än ryktesvis talas om en betydlig utvidgning af den militära styrkan och dermed naturligtvis af de militära anslagen. Det måste då i synnerhet för dem, hvilka med glädje motse denna utvidgning och äro alldeles bestämda att utan tvekan gifva sin röst för densamma, vara en skyldighet att noggrant öfverväga, hvilka utvägar kunna finnas att vinna en större säkerhet för de militära anslagens omsorgsfulla användning till nyttiga och behöfliga ändamål och dermed en större grad af tillit till de militära myndigheterna.

Det har väckt en och annans förvåning, att herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet ända till riksdagens sista dag bar låtit anstå med besvarandet af min interpellation, och mången har uti detta förfarande velat se ett bevis för att herr statsrådet för sin del hyser en annan uppfattning än den Hans Kongl. Höghet kavalleriinspektören uttryckte, då han i utrustningskommissionen yttrade, att dessa hjälmars skulle gifva »stor moralisk tillförsigt vid attacker.» För min del tror jag, att herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet har haft en ganska fin och betydelsefull mening med att göra svaret, så att säga, till ett sista ord ifrån regeringen till kammaren.

Det svar, som han här afgifvit, har ju uppenbarligen endast en formel och icke någon reel innebörd, men under detsamma ligger efter min tro ett ifrån hans sida uttaladt hänvändande till denna kammares ledamöter att göra allt hvad de kunna och särskildt i dessa tider, hvar på sitt håll, noggrant öfverväga de möjliga

*Svar å
interpellation.* medlen att hjälpa dem, som ärligen vilja förekomma sådana miss-
(Forts.) bruk, som här ha skett eller varit på väg att ske uti den för landet
betungande och kostbara militärförvaltningen.

Herr Fredholm: Med anledning af det intresse för försvarets stärkande, som på sista tiden visat sig mera lifligt än någonsin, vill det synas mig, som om det skulle för bibehållande af detta intresse vara af största vigt, att man undveke att bibringa allmänheten den uppfattningen, att arméns fältutrustning icke vore fullt ändamålsenlig. Allmänheten har med afseende derå lättast att bedöma frågan, om uniformerna äro af den beskaffenhet, att de uppfylla det ändamål, som i krigstjänst med dem är afsedt. Ur den synpunkten är den viktigaste frågan den, huruvida de genom sitt utseende äro egnade att ådraga sig fiendens uppmärksamhet eller icke, och jag tror, att äfven den i militärt hänseende icke sakkunnige kan fullt bedöma detta.

Hvad särskildt kavalleriets hjelmar beträffar, uppfylla de i intet hänseende de berättigade anspråk, som man ur den nyss antydda synpunkten kan uppställa. Man behöfver endast ha en mycket yttlig kännedom om de nya instrument, som kallas heliografer, för att veta, att den verksamma delen i en sådan heliograf utgöres af en spegel, icke större än min hand, och att man med denna kan sända ljussignaler från Belvedéren till Oscar-Fredriksborg. Och om jag också icke vågar påstå, att de blanka hjelmarne i detta hänseende äro lika verksamma som heliografen, så öfverträffa de densamma i ett annat afseende, nemligen deruti, att ytan är bugtig och följaktligen återstrålar ljuset i alla riktningar. Det är uppenbart, att en sådan uniformspersedel icke kan vara lämplig för en armé i krigstid.

Och samma betänklighet hyser jag äfven mot en annan uniformspersedel, nemligen officerarnes blanka sabelbaljor. Man behöfver blott hafva sett en trupp, uppställd vid ett skogsbryn, för att förstå, huru omöjligt det är för den att dölja sig för fiendens blickar, då man ser, huru sabelbaljorna kasta långa ljusblixtar ut öfver hela fältet.

Det synes mig därför önskligt, om man kunde få till stånd en reform i båda dessa afseenden, och det just med anledning af den uppfattning, som allmänheten gör sig beträffande ändamålsenligheten af vår armés fältutrustning, och jag vågar för den skull rigta en vördsam anhållan till herr statsrådet och chefen för landtförvarsdepartementet, att han ville egna sin uppmärksamhet åt denna sak och söka införa reformer på detta område, reformer, som — derom är jag öfvertygad — äro ytterst behöfliga och nyttiga.

Herr *Nydal* instämde häruti.

Chefen för landtförvarsdepartementet, herr statsrådet *Crusebjörn*: Med anledning af hvad här yttrats vill jag till en början

säga, att de af den senaste talaren framställda tankar synas mig mycket beaktansvärda och förtjenta att leda till nödiga åtgärder. *Svar å interpellation.*

Jag begärde dock icke ordet för att säga detta, utan för att förklara dröjsmålet med afgifvandet af svar på interpellationen, hvaröfver interpellanten uttryckte sin förvåning. Frågorna kommo mig först till handa sistlidne måndag. Innan jag vidtog någon åtgärd, ville jag först se motiveringen — jag var nemligen ej närvarande i kammaren, när interpellationen framställdes — och den erhöll jag på tisdagen. Då jag nu ej gerna inlåter mig på besvarandet af interpellationer utan att i vederbörlig ordning hafva hört de myndigheter saken rör, har en skriftvexling fått försiggå mellan mig och arméförvaltningen å ena sidan och arméförvaltningen samt fördelningsintendenturen och regementsförvaltningen å andra sidan. Under sådana förhållanden är det ju lätt att förklara, hvarför ej interpellationen förr än i dag besvarats, helst då dertill kommer, att, så vidt jag kan se, någon särskild anledning till brådska icke förefunnits i detta fall.

Jag skall emellertid icke vidare inlåta mig på hvad interpellanten i detta och åtskilliga andra hänseenden behagade yttra. Men då han gjorde sig skyldig till en missuppfattning — åtminstone föreföll det så af hans anförande — tror jag mig böra nämna, att den hjälm, för hvilken modellen fastställdes förliden februari månad, *icke* är någon *ny* hjälm för ifrågavarande regemente, utan i allt väsentligt lika den gamla. Det är endast en del förbättringar vidtagna med densamma. Den gamla hjälmen tillkom på 1870-talet, då detta regemente, som förut varit s. k. lancierregemente, aflade sina lansar och förvandlades till s. k. dragonregemente. Då var det ej längre lämpligt, att ryttarne begagnade den s. k. lanciermössa, de förut burit, utan det var klart, att deras uniformer borde bestämmas i öfverensstämmelse med hvad som var brukligt vid öfriga dragonregementen. Men vid dessa är det några variationer på hufvudbonaderna, beroende af traditionella skäl.

Nu är det alldeles riktigt, att hjälmen med sin blanka yta icke utan vidare passar för fältbruk. Erfarenheter i det hänseendet hafva gjorts äfven under det nu pågående kriget. På en del engelska regementens hjälmar har därför, innan de ryckt i fält, den blänkande ytan borttagits. Detta låter sig också mycket lätt göra. Men man kan då icke få ytan blank igen. Det är därför man nu i stället funnit det lämpligare att göra fodral af lärft, hvilket är ganska billigt — det betingar ej ett pris utöfver en krona, utan snarare, efter hvad som uppgifvits, betydligt derunder. Detta fodral har derjemte den nyttan med sig, att äfven vid öfningar i fredstid den glänsande hjälmtytan kan skyddas. För öfrigt är detta fodral afsedt att begagnas äfven af öfriga dragonregementen. Deras hjälmar äro af läder, belagda — naturligtvis för utseendets skull — med ganska blänkande beslag. Då detta fodral är så billigt som nämndes, är

Svar å interpellation. det, med hänsyn till den nytta det kan göra, öfverensstämmande med god hushållning att anlägga sådant.

(Forts.)

Visserligen kan man framkasta den tanken — såsom ock en talare här gjort — att dessa särskilda hufvudbonader för kavalleriet borde helt och hållet bortläggas. Hittills har dock sakkunnige den meningen allmänt gjort sig gällande, att dylika hufvudbonader böra bibehållas. Husarerna hafva en s. k. husarmössa af tjockt läder, som har samma betydelse som hjälmen, nemligen att vid handgemäng mellan kavalleriafdelningar — detta vapenslag kommer äfven nu för tiden rätt ofta i handgemäng — skydda mot sabelhugg. Derför kan man icke vid kavalleriet nöja sig med att, såsom vid infanteriet, hafva vanliga mössor. Också begagnas så godt som öfverallt i Europa sådana särskilda hufvudbonader för kavalleriet. Generalintendenten framhöll visserligen inom utrustningskommissionen såsom sin mening, att det vore möjligt att lägga bort ifrågavarande särskilda hufvudbonad för kavalleriet; han, som framför allt hade att se på kostnaden, gjorde gällande, att det vore det billigaste. Men han erhöll icke inom kommissionen något understöd. För min del tror icke heller jag, att det låter sig göra. Äfven om på något sätt någon förändring kan ske, så att hjälmen ej blir så lysande, får man dock vid bestämmandet af uniformen ej alldeles förbise sjelfva utseendet. Den synpunkten har ock sin betydelse, i all synnerhet så länge vi hafva en organisation, som i väsentlig mån är baserad på värfning.

Emellertid slutar jag som jag började, att uniformsfrågan i sin allmänlighet har många viktiga pointer, som förtjena noggrant beaktande, och särskildt måste man tillse, att uniformerna blifva dugliga och lämpliga för fältbruk så i det ena som det andra hänseendet.

Herr Staaff: Herr statsrådet yttrade, att jag gjort mig skyldig till ett misstag eller att det åtminstone föreföll, som om jag gjort mig skyldig dertill, i det jag talat om en *ny* modell, under det att i sjelfva verket det endast vore fråga om en förändring af den gamla hjälmen. Ja, jag vet mycket väl, att man vill göra gällande, att så vore fallet, och att det kallas »förändringsmodell». Men det väckte min uppmärksamhet, att ordföranden i utrustningskommissionen vid ett sammanträde uttryckligen förklarade, att här dock i sjelfva verket vore fråga om en *ny* modell. Han genomskådade saken. Han förstod, att det var detta det gälde, fastän man skulle söka få igenom denna nya modell under nann af förändringsmodell. Man kan väl icke annat än säga, att modellen är *ny*, när endast några högst obetydliga tillbehör, såsom spetsen, som sitter uppå hjälmen, och dylikt komma att användas af de gamla hjälmarna — naturligtvis i sjelfva verket för att *något* skall användas, så att det skall kunna sägas vara en förändring, icke en alldeles *ny* hjälm. För öfrigt vill jag fråga: Huru mycket kosta då nya hjälmarna, i fall

denna förändring kostar 30 kronor, såsom det sagts mig i regementsförvaltningen? Redan det priset visar ju, att det är fråga om en så genomgripande förändring, att det i sjelfva verket kan kallas att införa en fullständigt ny modell, om än några rester af den gamla hjälmen komma till användning. För min del tycker jag, att, om denna faktiskt nya modell skulle genomföras, det på sätt och vis vore mer hushållning att ej söka nå målet på omvägar, utan göra alldeles nya hjälmar och använda de gamla till landstormen eller kongl. operan eller eljest, der de kunde komma till åtminstone någon nytta.

Herr Fredholm: Det var för mig mycket glädjande att höra, att herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet delade den uppfattning, jag och många andra med mig hysa angående de blanka hjälmarnes oduglighet för krigsbruk. Men om detta är herr statsrådets mening, vågar jag hemställa, om icke rättaste sättet att undanrödja dessa olägenheter vore att helt och hållet afskaffa bruket af denna hufvudbonad. För min del betvivlar jag, att anskaffandet af fodral skall kunna medföra samma verkan. Af det lilla jag sett mig om i krigslitteraturen har jag funnit, att der framhålles och betonas, hurusom man med afseende på fältutrustningen bör så mycket som möjligt undvika lösa persedlar — helt enkelt därför, att de vanligen icke äro till hands just då de skola användas. Om nu en del af manskapet i ett kavalleriregemente vid ett visst tillfälle ej har hjälmfodralet till hands, sitta de upp utan sådant, och då blir verkan deraf med afseende på truppens fältmessighet densamma, som om alla saknade fodral, ty det behöfs ju endast, att exempelvis 5 à 10 procent hafva blanka hjälmar, för att truppen skall blifva synlig nästan lika bra, som om alla man hade sådana.

Öfverläggningen i detta ämne förklarades härmed afslutad.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1,48 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Tisdagen den 15 maj.Kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträde den 8 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag till §§ i riksdagsbeslutet:

n:o 38, angående statsregleringen;

n:o 39, angående beräkningen af riksgäldskontorets utgifter och inkomster;

n:o 40, angående tullbevillningen;

n:o 41, angående förslag till förordning om frilager m. m.;

n:o 42, om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål den 4 juni 1886;

n:o 43, angående ändringar i gällande lagstiftning om väghållningsbesvärets utgörande;

n:o 44, angående åtgärder för åstadkommande af nya, så vidt ske kan, öfverensstämmande civillagar för de tre skandinaviska länderna;

n:o 45, angående förslag till lag om rätt till jagt m. m.;

n:o 46, angående förslag till lag, innefattande tillägg till förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof m. m.;

n:o 47, rörande förslag till förordningen angående minderårigas och qvinnors användande till arbete i industrielt yrke;

n:o 48, angående åtskilliga på grund af 89 § regeringsformen väckta frågor;

n:o 49, angående val af fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret;

n:o 50, angående anslag till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee;

n:o 51, angående anslag till statsbanan mellan Krylbo och Örebro;

n:o 52, angående lån åt Borås—Alfvesta jernvägsaktiebolag;

n:o 53, angående beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende;

n:o 54, angående disposition af besparingarne å hufvudtitlarna;

n:o 55, angående anslag till fortsättning af statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen;

n:o 56, angående statsbidrag till vikarie för extra ordinarie lärare vid folkskola m. m.;

n:o 57, angående folkskolelärarares m. fl. aflöning;

n:o 58, angående bevillning af fast egendom samt af inkomst; och

n:o 59, i afseende å statsregleringen och rörande med statsverket gemenskap egande ämnen.

§ 3.

Ordet lemnades härefter till herr vice talmannen Swartling, som yttrade:

Jag tillåter mig hemställa, att kammaren, i likhet med hvad förut varit vanligt, ville besluta att åt representanterna för Stockholms stad samt åt dem af kammarens öfriga ledamöter, som då möjligen finnas kvar i Stockholm, lemna i uppdrag att justera de protokoll, som äro ojusterade, då riksdagen afslutas.

Denna hemställan bifölls.

§ 4.

Kammarens ledamöter, hvilka af Kongl. Maj:t blifvit kallade att denna dag efter bevidad gudtjenst infinna sig å rikssalen, der riksdagen komme att afslutas, afgingo nu till Storkyrkan för att åhöra riksdagspredikan. Efter gudstjenstens slut begåfvo sig kammarens ledamöter till rikssalen, der jemväl Första Kammarens ledamöter infunno sig.

Herr statsrådet och chefen för civildepartementet uppläste der Kongl. Maj:ts förordnande för hans excellens herr statsministern att å Kongl. Maj:ts vägnar afsluta riksdagen.

Sedan häruppå kamrarnes undersåtliga vördnad och välönskningar blifvit af herrar talmän framförda, samt herr statsrådet och

chefen för civildepartementet uppläst riksdagsbeslutet, förklarade hans excellens herr statsministern riksdagen vara avslutad.

Efter det herr talmannen och kammarens ledamöter återkommit till kammarens samlingsrum, tog herr talmannen afsked af kammarens ledamöter med följande ord:

Mina herrar! Sedan riksdagen blifvit å rikssalen förklarad avslutad, äro också våra arbeten för i år avslutade, endast afskedet återstår. Hvarje afsked innebär alltid något af allvar, för mig innebär afskedet i dag mycket af allvar.

Såsom vi alla veta, eger talmannen ingen rätt att deltaga i kammarens öfverläggningar, och han är således förhindrad att derunder bemöta anmärkningar eller angrepp, som kunna mot honom göras, vore än dessa af aldrig så närgången art. Men alldeles utanför lagen är han väl dock icke stäld, och jag skall därför taga mig friheten att här i dag klargöra min ställning i afseende på ett dylikt under den gångna riksdagen emot mig rigtadt angrepp. I plenum den 31 sistlidne mars utslungades emot mig tillvitelsen, att jag beträdde »våldets väg» och sökte »per fas et nefas» — det är uttydt orätrådigt — »drifva igenom ett visst då under behandling varande anslag.» Beskyllningen var för visso svår, och den blef om möjligt än svårare, då ingen enda röst i kammaren fann sig föranlåten att emot densamma göra någon gensaga. Och dock, mina herrar, studerade beskyllningen fullständigt tillbaka emot det egna medvetandets lugna vittnesbörd.

Beträffande det förmenta våldet och orätrådigheten behöver jag här ingenting yttra, ty den frågan har blifvit dels pröfvad inför vederbörlig domstol, dels vid ett senare tillfälle här i kammaren på ett så uttömmande sätt belyst af en talare på vermlandsbänken, att jag knappast skulle kunna hafva något att dervid tillägga, men deremot vill jag inlägga den mest bestämda och kraftiga protest emot de motiv, som blifvit mig tillagda. Ty hvarken ändamålet med eller beloppet af det ifrågavarande anslaget utgjorde de bestämmande faktorerna för mitt handlingssätt; jag skulle hafva förfarit på alldeles enahanda sätt, äfven om det varit fråga om ett det obetydligaste belopp för ett det mest likgiltiga ändamål. Det tillkommer nemligen icke mig såsom talman att väga vigten i dessa hänseenden af det ena eller andra föreliggande ärendet, men väl åligger det mig såsom talman att pröfva hvarje framställt yrkandes förenlighet med grundlagens bud; och här gälde det för mig att värna om helgden af ett stadgande i vår riksdagsordning, som efter mitt förmenande utgör ett af dess allra viktigaste och förnämsta, ett stadgande, som innebär ett lyckligt funnet sätt att förhindra de försumpningar och de konstitutionella konflikter, som så lätt kunna uppkomma och därför äfven så ofta förekommit i länder, som sakna motsvariga bestämmelser — ett stadgande, som — märken det väl,

mina herrar — faktiskt, om ej med direkta ord uttaladt, ger åt denna kammare en bestämd öfvervigt öfver den i alla andra hänseenden fullt likställda och lika berättigade medkammaren. Och så har det då kommit att inträffa, att då jag efter bästa förstånd och öfvertygelse häfdade grundlagens bud, har jag på samma gång nödgats emot kammaren sjelf försvara en dess varaktiga, verkliga och viktiga fördel. Ty om den åsigt fått göra sig gällande, som här med så mycken ifver och hetta drefs, att hvardera kammaren skulle ega magt att egenmäktigt och godtyckligt förhindra gemensam omröstning endast derigenom, att den utan fullgiltiga skäl, ja, utan några skäl alls vägrade att godkänna framlagd voteringsproposition, så skulle Andra Kammaren helt visst ofta fått erfaras, att den sålt förstfödsloerätten för den ringa grynvällingen af en tillfällig och mer eller mindre tvifvelaktig fördel. Mätte aldrig den tid komma, då svenska Riksdagen lättsinnigt leker med grundlagen, utan må vi ställa den högt, så högt, att den icke beröres af svallvågorna från de vexlande lidelserna och intressena för dagen.

För den personliga välvilja, som jag i det enskilda umgänget fått röna af samtliga kammarens ledamöter, ber jag att få framföra ett varmt och hjertligt tack, då jag nu bjuder eder, mina herrar, ett vördsamt farväl.

Härpå svarade friherre Barnekow:

I egenskap af kammarens tillfällige ålderspresident bringar jag eder kammarens helsning.

Ni har, herr grefve, ett långt lif af arbete bakom eder. Derunder har ni för visso mött såväl klander som bifall; men alla, som känna eder, veta dock till fullo, att ni alltid ledts af ärlig öfvertygelse och sann fosterlandskärlek. Dess bättre är det ett utmärkande drag för svenska Riksdagen, att olika uppfattningar ej hindrat vänskap och förtroende ledamöter emellan, ett förhållande, som jag hoppas aldrig må komma att upphöra.

Derför, herr grefve, kan jag nu i afskedets stund, icke såsom en tom fras, utan af fullaste hjerta, bringa eder, herr grefve, kammarens välönskningar och tillgifvenhet.

Herr talmannen och kammarens ledamöter utbytte härefter afskedshelsningar och åtskildes.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Tisdagen den 22 maj.

Kl. 2 e. m.

Sedan Andra Kammaren genom beslut den 15 innevarande månad åt representanterna för Stockholms stad samt dem af kammarens öfriga ledamöter, som efter Riksdagens avslutande befunno sig kvar i hufvudstaden, uppdragit justeringen af de Riksdagens protokoll, hvilka vid riksdagens avslutande återstode ojusterade, hade tillkännagifvande om att nämnda justering komme att denna dag kl. 2 e. m. försiggå i kammarens kansliokal blifvit vederbörligen utfärdadt, och då ärendet nu företogs, tillstädeskommo följande kammarens ledamöter:

- herr A. Hedin,
» J. H. G. Fredholm,
» E. Hammarlund,
» C. Wallis,
» E. O. V. Wavrinsky,
» F. Berg,
» J. Olsson i Stockholm,
» D. K. Bergström,
» K. A. Staaff,
» Hj. Branting,
» C. A. Lindhagen,
» M. F. Nyström,
friherre G. J. De Geer,
herr A. T. Pettersson i Österhaninge,
» O. Larsson i Mörtlösa,
» R. E. L. Darin,
» Ernst Carlson,
» S. O. Nylander,
» J. E. Biesèrt, och
» G. Jansson i Krakerud.

Protokollen för den 9, 10, 11, 12, 13, 14 och 15 maj upplästes och blefvo jemte detta protokoll godkända af tillstädesvarande herrar ledamöter, hvilka häruppå åtskildes.

In fidem

E. Nathorst Böös.